

BUITEN

23^E JAARGANG N^O. 20

ZATERDAG 18 MEI 1929

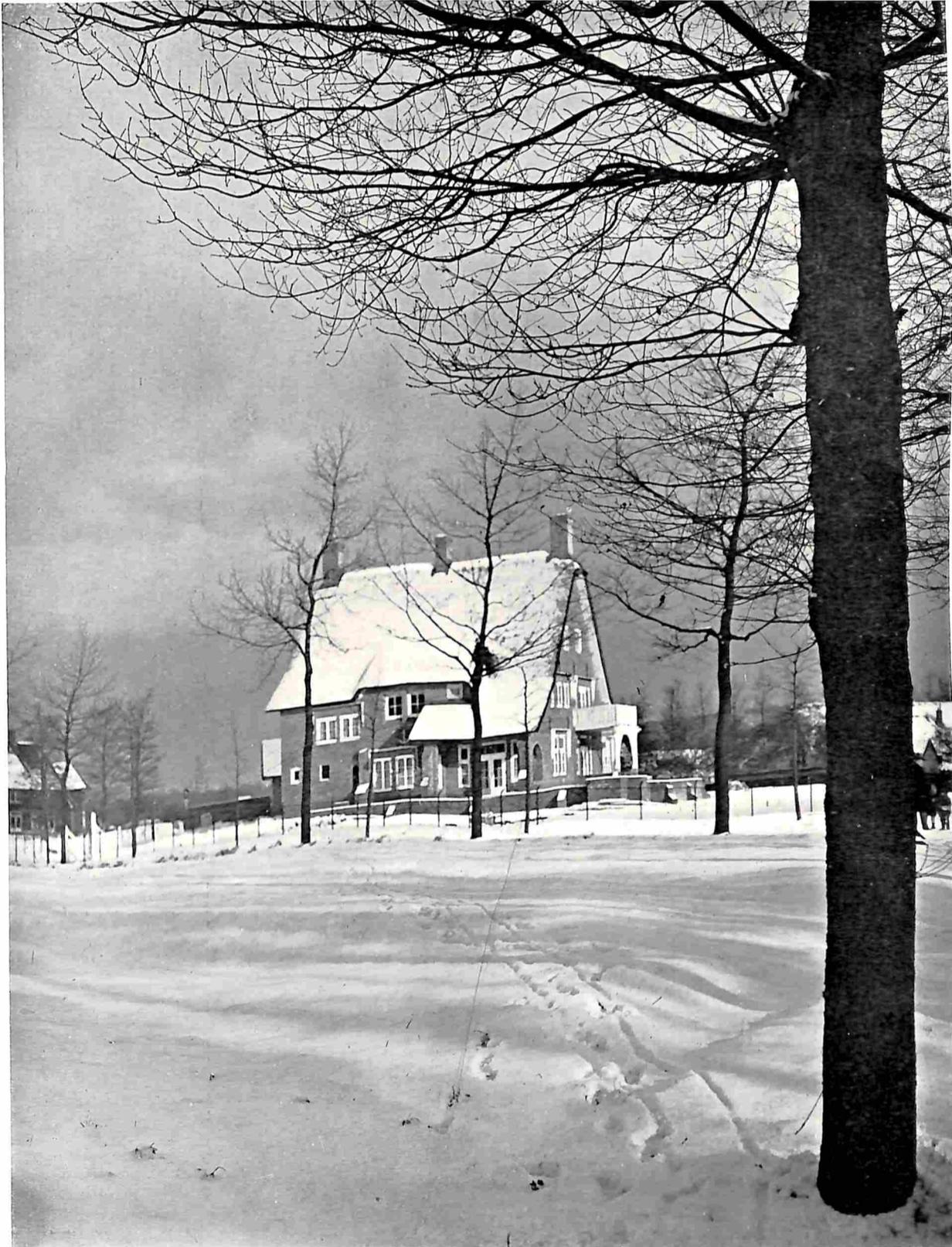

Foto Van Oyen

LANDHUIS „DE GOEDE REEDE” TE VELP

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

GALATEA EN HANS BRIL, DOOR JAN WALCH (20)	BLZ. 230
EEN NIEUWE WEDSTRIJD: KORTE VERHALEN . . .	BLZ. 231
HET LANDHUIS „DE GOEDE REEDE” TE VELP BIJ ARNHEM (GEÏLL.), DOOR M. VAN DER SCHRIEK	BLZ. 229, 232—233
OUWE, VERPLANTE BOOMEN. (HISTORISCH) DOOR W. J. EELSSEMA	BLZ. 233
BANGKOK, DE TEMPELSTAD VAN ACHTER-INDIË (VERVOLG), (GEÏLL.), DOOR G. G. VAN DER KOP	BLZ. 234—236
TUSSCHEN AUTEUIL EN MÉNILMONTANT, DOOR U. H. N.	BLZ. 236
EEN GEWOONTE UIT DEN GOEDEN OUDEN TIJD, ZOOALS DIE NIET LANG GELEDEN NOG IN VESTER- GÖTLAND BESTOND (GEÏLL.), DOOR L. W. B. D. H.	BLZ. 237
MET EEN FORD ZONDER PAPIEREN IN DE FRANSCH ALPEN (GEÏLL.), DOOR M. J. STIJGER . . .	BLZ. 238—239
DE TIEN DIENAREN. (VRIJ VERTAALD NAAR HET ZWEEDSCH), DOOR A. N. T.	BLZ. 239
NACHTCACTUS (GEDICHT), DOOR R.	BLZ. 239
HET VERHAAL VAN EEN WRAAKNEMING, DOOR K. KIKUCHI. (VERTAALD DOOR J. B. SNELLEN EN J. KUMAKURA) (2)	BLZ. 240
„BIG TREE” IN ZUID-CALIFORNIË (ILL.)	BLZ. 240

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adres-
seeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam,
stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holke-
ma's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, met de
toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke
naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

GALATEA EN HANS BRIL

(20)

DOOR JAN WALCH

HANS had gemeend al niet minder te kunnen doen, dan Goldsman tot een bezoek uit te noodigen, om 't huis eens te komen zien, en Goldsman was van eerbiedig-hartelijk naar joviaal-hartelijk overgeslagen, en had gezegd, dat hij dat „zeker heel graag” eens zou doen, en Hans moest ook eens bij hem komen, hij vond hem altijd thuis; dat is dan te zeggen: overdag was hij op kantoor, maar dat kantoor was voorloopig bij hem aan huis; hij wist nog niet of hij over een jaartje weer naar Indië ging, of dat hij hier zou blijven; hing ervan af, of hij een volkomen vertrouwd iemand in zijn plaats kon wegzenden.

Zoo hadden ze afscheid genomen, maar daarna had hij den naam Goldsman een paar maal gehoord in een nuance van spot, waarin hij echter — over zooveel meer-dan-menschelijk inzicht beschikte hij nog wel — een accentje van jalousie en zelfs van respect had vernomen. Die Goldsman, ja, dat was een man die zaken deed, groote zaken. — Heb je dien prachtige Roll Royce van hem gezien?

Die Roll Royce vooral maakte indruk. Het was een slagwoord, dat alles geregeld dood sloeg. Hans begreep dat, als je in de wereld echt respect wilde afdwingen, niet dat respect dat er bovenop lag, maar het eigenlijke, dat de menschen niet erkennen, dat je dan vooral een Roll Royce moest hebben. Het zat hem als een tooverklank, als een onvergeetbaar melodietje in zijn hoofd, en toen hij in die dagen eens

een Fransche voorstelling van een stuk bijwoonde, dat L'Avare heette, en daarin de hoofdpersoon eenige malen hoorde zeggen: „Sans dot” — wat zijn eenige, maar blijkbaar afdoende replek was —, toen deunde ineens het net 'n beetje vergeten zankje „Roll Royce” in zijn hoofd naar-voren; en 't „sans-dot” van dien Harpagon accompagneerde hij met „Roll Royce”. 't Kwam grappig uit, en 't was ook net zoo afdoende!

Nu maar, hij had dan ook nog van die rubber-onderneming gehoord, en besloten Goldsman eens op te bellen en hem eens dat bezoek te brengen, waar hij hem immers zelf toe had uitgenoodigd. Het feest was er toen tusschen gekomen; dat feest, waarop hij zoo wonderlijk-heerlijk — was 't Galatea's invloed? — weer eens even de oude Hans was geweest; tot het met zijn verheerlijking door al die menschen was geëindigd. Ja, 't was vreemd — Toen was hij zoozeer zichzelf geweest; géést; en dáárdoor had hij eer gekregen; en dáár nu weer door was hij nu bezig af te zakken naar zoo ongeestelijke menschelijkheid. Hij vóelde het, net zooals een *mensch*, altijd wel, de waarschuwing verneemt, als hij aan 't afzakken is; maar nu ja, het was *te* verlokkelijk.

* * *

„Aardig van U, dat U 't werkelijk eens gedaan hebt!” antwoordde Goldsman, op Hans' ietwat verontschuldigend klinkende betuiging, dat hij 't 'n aardig idee had gevonden, eens van de uitnoodiging gebruik te maken. En Goldsman vónd het aardig. Hij hoorde 't accentje van verontschuldiging, en begreep het. Mooi zoo. — *Hij* hoefde 't chapter „zaken” niet naar voren te brengen. Hoogstens den ander wat te helpen.

Hans was in een heerlijk diepen club-fauteuil geïnstalleerd, zoo één waar je makkelijker in, dan uitkwam, vooral hij. Er was een zekere symboliek in het geval; die hem natuurlijk ontging. Hij voelde zich alleen maar uiterst behaaglijk.

„Een sigaartje!” kwam Goldsman; op een toon, als ware dit idee een hemzelf verrassende trouvaille. „Licht of zwaar?” „Licht maar”, zei Hans.

„Prachtig. U hebt gelijk! Een mensch moest eigenlijk altijd licht rooken”.

Hans was weer even verbaasd, dat hij iets zoo verstandigs bleek gezegd te hebben. Hij had eenvoudig „licht” gekozen, omdat hij van zware sigaren misselijk werd.

„En een glaasje port! Wacht es even!” — Goldsman deed, weer een vondstje! — „Ik heb nét, toevallig, hier een fleschje dat me bijzonder bevalt. Van een cliënt, die . . . nu ja zich 'n beetje aan me verplicht gevoelt, omdat ik hem 'n nogal gelukkigen raad heb gegeven. —”

Flesch en glaasjes verschenen, en Hans dronk, met de port, 't besef in, dat die cliënt *bijzonder* tevreden moest zijn geweest, en de raad bijzonder gelukkig. Dit besef was sterk, even sterk als de port, en Hans was niet gewend aan port. Hij werd ondernemend, maar „zachtjes aan”, „waarschuwde iets in hem

„U woont hier aardig”, zei hij uitkijkend. Vóór 'n paar maanden zou hij 't hier afschuwelijk hebben gevonden, want de Indischman, die nergens zoozeer 't land aan had als aan een „dooje boel”, had zich in een zeer drukke en nauwe stadsstraat geïnstalleerd.

„Ja, nogal 'n gezellige drukte, hè? Och ja, ik heb me voorloopig maar hier opgeslagen; 'n beetje behelpen!” — De eenigszins poenige weelde van het kantoor was de grootst mogelijke tegenstelling met deze qualificatie; wat trouwens niemand beter wist dan Goldsman zelf.

„'t Ziet er hier anders keurig uit,” zei Hans; die weinig smaak had.

„Och ja, — niet kwaad. Maar de ruimte, zie je, de ruimte,” Goldsman ging over tot een vertrouwelijk toon. „Ik heb . . . uh, enfin, ik doe vrij groote zaken; en ik houd van een ruime omgeving: 'n flink kantoor voor de bedienden; en voor de chefs, en voor de directie . . . Dat heb ik hier niet. Maar enfin, dat komt wel, dat komt wel”. Hij glimlachte met vol-doening voor zich uit; als tegen zijn eigen schitterende toekomst.

„Ja, — dat heb ik al wel gehoord”, antwoordde Hans op den toon van een ingewijde, „dat u groote zaken doet. U-uh . . . u hebt immers voor kort 'n groote „nieuwe rubbermaatschappij” opgericht!”

Goldsmann deed verbaasd. „Wel — u weet ook alles”, zei hij, als betrapt. En knikte dan bewonderend; terwijl hij, weer

als in eigen gedachten verdiept, eraan toevoegde: „Já — als dát zaakje goed blijft gaan . . . Ik heb 't daar nogal héél aardig mee getroffen . . . 'n Zeer bijzondere ligging, die landen . . . Maar dat interesseert u natuurlijk niet . . . Uw sigaar is uit; steekt u een versche op, professor!”

Dat deed Hans, al was dat gerook hem kras genoeg; maar hij wilde maar geen tijd aan tegenspraak besteden; en gezellig mee-gaan in de conversatie over de rubber. „Zijn die landen zoo voordeelig gelegen?”

„Werkelijk zeldzaam”. Goldsman raakte in verrukking. „De moesson . . .” En hij gaf Hans eenige beschouwingen over 't klimaat, waarvan deze ook dan al niets zou hebben begrepen, al had Goldsman hem niet met de tweede sigaar een tweede portje opgedrongen. Maar het vervolg van de mededeelingen was duidelijker. 't Ging prachtig; maar 't zou nog prachtiger gaan, op grooter schaal prachtig gaan, als hij nu meteen maar beslag legde op de heele streek daar bij de bergen. Dat betekende 'n soort monopolie van de beste rubber voor de wereldmarkt. Enfin, — hij praatte nu maar wat vriendschappelijk; en hij zei onwillekeurig meer dan hij tegen een ander zou zeggen, och, maar u begrijpt, je bent met zoo iets vervuld — 't Was nu de quaestie — als ik u er niet te erg mee verveel? — zoo spoedig mogelijk een nieuwe emissie van aandelen te plaatsen, enfin, voor zeven achttien wás die al geplaatst; en . . .

* * *

Toen Hans de deur uitging, door Goldsman amicaal uitgeleid, liep hij niet meer heelemaal recht, en was erg doezelig. Maar één ding wist hij, en dat tintelde daar in zijn hoofd met het valsche licht van zon door regenwolken: hij zou een stelletje aandelen krijgen in die pracht-onderneming. Nu ja, krijgen, haha! dát is natuurlijk par manière de dire. Nogal 'n flink stelletje aandelen, want dat betekende een naar verhouding flink winstje. Aardig klonken al die verkleinwoordjes. Hans neuriede ze op den cadens van zijn stapjes, terwijl hij huiswaarts strompelde. Hij was er eerder dan hij gedacht had, en knipoogde in een verbaasde, plezierige herkenning tegen zijn groenhuis-buitendeur.

NEGENDE HOOFDSTUK

GLORIE

Die tweede October was wel een dag om te onthouden! Zooals we zagen, werd het emotievol verloop van morgen en middag voor Galatea met min of meer Christelijke overdenkingen, voor Hans met de bekoorlijke nevelen van een matig port-roesje afgesloten. De laatste wierp zich, thuis gekomen, op zijn rustbank en viel aldra, ontogen door vizioenen van coupons, Indische landschappen — kunstiglijk van rubber vervaardigd — en juichende scharen die hem als geld-magenaar en zéér bijzonder hoogleeraar toejuichten, in slaap. De laatste sensatie van zijn bewustzijn was zijn eigen gelaat, dat, boven die scharen uitgerezen, zichtbaar en voelbaar vertrok in een reusachtigen en hoogst-welwillenden glimlach. Toen viel hij door de wijde opening van zijn langzaam sperrenden mond, den regionen der deinende onbewustheid binnen. — Vóór het etensuur ontwaakt, beende hij met een droog verhemelte, waarin hij door middel van een cigarette wat kruidige opleving trachtte te weeg te brengen, naar beneden. Weldra kwam ook Galatea thuis; die evenmin spraakzaam bleek als vanmorgen. Elk van eigen gedachten vervuld, zaten ze tegenover elkaar zwijgend te eten. Als de burens, die indertijd beweerd hadden dat ze getrouwd of-zoo-iets waren, hen zoo hadden gezien, zouden zij zich ten zeerste in hun meening gesterkt hebben gevoeld, en zich waarschijnlijk alleen nog wat bepaalder hebben uitgesproken: „Getrouwd”. En niet: „zoo — iets”. —

Na den eten ging Hans naar zijn studeerkamer. Hij vond dit voor een aanstaand professor een niet dan gepaste geste. Wel had hij weinig idee, hoe het menscheijk studeeren van menscheijke professoren toeging, maar hij kon gaan schrijven, waar thans toch wel zeker bijzonder veel aanleiding en bijzonder veel stof voor was. Eilaci, toen hij voor zijn papier zat, ontbrak hem, voor de eerste maal in zijn eeuwenlang leven, de lust. Hij geeuwde eens; speelde met zijn pen, keek het geduldig wachtende papier nog eens ietwat brutaal aan, geeuwde tegen het geduldig wachtende papier, gooide het toen weg, en wandelde de kamer en het huis uit, om in de Kalverstraat een glas bier te gaan drinken. Want hij had al zoo veel over „bier” gehoord, en de vreemde schroom, die hem tot-nog-toe van de persoonlijke kennismaking met dat

vocht had teruggehouden, was na Goldsman en de port plezierig, en toch niet heelemaal plezierig, teruggeweken.

* * *

Zoo begon een nieuwe faze in zijn, en, in verband daarmee, in Galatea's leven. Het is moeilijk, in één enkele qualificatie de zoozeer verschillende tendenzen van dit tweeledig bestaan samen te vatten; maar één ding kan men van beiden zeggen: ze vermenschelijken. Hans vermenschelijken in de richting van een mannelijken, ijdel, eigenwijzen egoïst; Galatea in die van een vrouw, die warmte-zoekt en teedere schoonheid. En echter voelden zij beiden toch telkens een vreemde verwantschap; de verwantschap van meerder-dan-menscheijkheid.

Intusschen moet het den onpartijdigen toeschouwer voorkomen, dat Hans veelszins beter het doel dat hij zich bij zijn onderzoekstochten in de moderne wereld had gesteld, nastreefde: hij leerde veel beter de menschenmaatschappij kennen. Het was een jachtveld, waarop hij met „ambitie” leerde ronddwalen. Hij had doorzicht en gaven welke iemand, die dat wenschte, in staat stelden, op allerlei gebied naar voren te komen. Maar nu het vreemde! Dat is: dat hij eigenlijk maar heel kort ten volle van deze capaciteiten had *genoten*. In de eerste oogenblikken, toen het tot hem doordrong hoe hij, bij al zijn onbeholpenheid in de technische uiterlijkheden der moderne leefwijze, toch wezenlijk die menschen met gemak in alles overtrof, had dit hem verheugd. Maar zoodra hij besloten had, van zijn meerdere krachten tot dit doel gebruik te maken; zoodra hij gegrepen was door de begeerten ener wereld die hij beneden zich had gezien, waren, zij het op andere wijze dan voor de menschen, ook voor hem tallooze dagelijksche moeilijkheden ontstaan. (Wordt vervolgd)

EEN NIEUWE WEDSTRIJD

KORTE VERHALEN

De foto-wedstrijd, door „BUITEN” uitgeschreven, heeft uitnemende resultaten opgeleverd, gelijk de lezers van „BUITEN” gedurende de afgelopen maanden hebben kunnen aanschouwen. Daarom meenen wij, dat een nieuwe wedstrijd de belangstelling van vele onzer lezers zal wekken. Ditmaal willen wij hun, die beter de pen (of schrijfmachine!) dan het foto-toestel hanteeren, gelegenheid geven met elkaar te wedijveren in de kunst van het vertellen.

VOORWAARDEN

We vragen *korte* verhalen, liefst over een onderwerp dat in verband (min of mèer verwijderd) staat met „BUITEN”, met het buitenleven.

De verhalen, die 800—1200 woorden mogen bevatten, moeten worden ingezonden vóór 1 September 1929 en geadresseerd worden aan de Administratie van het weekblad „BUITEN”, Rokin 74—76, Amsterdam. Op de enveloppe dient te worden vermeld: Wedstrijd „Korte Verhalen”.

Iedere inzender mag slechts één verhaal, dat met een pseudoniem moet worden onderteekend, insturen.

De naam van schrijver of schrijfster moet worden bijgevoegd in een gesloten couvert, waarop aan de buitenzijde het door hem of haar gebruikt pseudoniem staat geschreven.

Iedere inzender mag slechts één verhaal insturen.

PRIJZEN

Als prijzen worden uitgelooft:

Walter Crane: Kunst en Samenleving.

Emilie Kerckhof: Java.

Een jaar-abonnement op „BUITEN”.

Verder een aantal premies:

Charles G. D. Roberts: Menschen en Dieren.

Charles G. D. Roberts: Hoeven en Klauwen.

Ellen: Twee vrouwen.

Ellen: Een Vriendschap.

De met een prijs bekroonde verhalen zullen in „BUITEN” worden gepubliceerd en gehonoreerd resp. met f 50.—, f 35.— en f 20.—. De met een premie bekroonde verhalen zullen eveneens gepubliceerd worden en gehonoreerd met f 15.— per stuk. Uit de niet-bekroonde zal een keuze worden gedaan: deze zullen (na overleg met den auteur) in „BUITEN” worden opgenomen tegen het gewone honorarium.

JURY

De bekroningen zullen worden toegewezen door een jury, bestaande uit: Mr. P. H. RITTER, Hoofdredacteur van het Utrechtsch Dagblad, Mevrouw M. C. VAN ZEGGELEN, letterkundige, Mevrouw RO VAN OVEN, Redactrice „Buiten”.

Foto Van Oyen

LANDHUIS „DE GOEDE REEDE" TE VELP. VOORAANZICHT

Landhuis „De Goede Reede" te Velp bij Arnhem

HET is in onzen tijd van jachtig, bewogen samenleven eene natuurlijke reactie, met grooter intensiteit te verlangen naar den kalmeerenden invloed van het rustige buitenleven. Het bezit eener harmonisch ontworpen woning, waar nuttigheid doelmatig zich aan schoonheid paart, draagt altijd voor wie buiten leeft, niet weinig bij tot verhooging dier landelijke geneuchten. Alle kunst — architectuur wel allermeest, móet harmonisch zijn, om aanspraak te kunnen maken op schoonheid. Zoolang de eeuwige wetten der levenswekkend beginsel vormen, waaruit alle ware en groote kunst geboren wordt, zóólang óók zal het waarheid blijven, dat een kunstwerk slechts duurzame waarde bezit, in zooverre het voldoet aan dezen primair eisch van natuurlijke echtheid en opene waarheid. Een Landhuis zal dus moeten zijn eene woning, die thuis hoort op het land, die zich volkomen aansluit aan de landelijke omgeving. Waarom anders vinden wij de oude boerderij zoo schilderachtig, zóó mooi? Is het niet door de ongedwongenheid, waarmee ze ontsproten lijkt aan de landelijke bodem, er in opgevoerd is, als een gewortelde boom? Ik wil U één der laatste werken toonen van architect A. J. Kropholler, die, hoewel meest bekend als de kerken- en kloosterbouwer bij uitnemendheid van onzen tijd, ons eveneens in den landhuisbouw, karakteristieke uitingen schonk van zijn verbijzonderde kunst. ☞ Hoe weldoend rustig en harmonisch is de indruk, die uitgaat van dit landelijke tehuis! Krachtig van lijn is het glooiende rieten dak; het ligt over de behuizing gespreid, als eene werkelijke beschutting. Het stevige muurvlak van den voorgevel, met de lichtbare ankerijzers, karaktervolle beduiding der verdiepingbalklagen, is zonder éntonigheid door de goed aangebrachte vensters. Hun juiste plaatsing en geëigende vorm, geven daarbij uiting aan de inwendige noodzakelijkheid. Groote zorg is besteed aan den omringenden muur; hoe omsluit hij de woning, zonder door te groote hoogte den vriendelijken aanblik van het geheel te ontnemen. Hoe wél doordacht ook is de glooiing en de opklimping in de kleine steun-

beeren met hun stuttende dienstbaarheid. Uitnoodigend is de breede trap, en de door het overhuivende dak beschutte loggia biedt een genoeglijk zitje bij huis. Het „Anker" vignet boven het hal-venster, zegt, dat het veilig is, voor anker te liggen in „de Goede Reede". — Ziet ge, het zich indenken in de hem opgedragen taak, brengt den rasechten kunstenaar tot subtiële verfijning in de uitvoering van zijn werk. Bij opmerkelijke beschouwing wordt een dergelijk landhuis een gedicht, eene poëtische vertolking van menschele levens. Zie eens aandachtig het interieur van deze zuiver bouwkunstige en van zoo diepe menscheleke getuigende hal. Bemerkt ge de sfeer, de huiselijke intimiteit, die daar heerscht onder de gemeedelijk, trouwhartige bogen, geschraagd door forsche pilaren, en toch weer zóó verfijnd in logische detaillering? In het venster ter linkerzijde van de schrijftafel zal nog een glas-in-lood raam worden geplaatst, daardoor zal het licht méér worden geconcentreerd bij het breede, tot zitten uitnoodigende raam naast den haard. Onder de klok — het symbool: de slang met den vloer is logisch verzorgd — want — zie den band van effen tegels onder de bogen afsluitend en verbindend de samenstellende deelen van deze hal. De meubels, die óók architect Kropholler ontwerpt, getuigen van ditzelfde constructieve begrip. Is niet zoo'n stoel, met recht — een stoel — een die tot zitten, tot rusten noopt? Is het tafeltje niet praktisch en gracieus tegelijk? Is niet aan deze meubels duidelijk zichtbaar, hoe elk onderdeel, tevoren bewerkt, in elkaar werd gezet, zóó te worden een stoel, een tafel? Zoo ligt er éénzelfde karakteristieke stempel gedrukt, op héél het omvangrijk werk van dezen bouwmeester. ☞ Als waardige verfraaiing, huis de muurschilderingen van Dirk Nijland. Zij vullen de groote muurvlakken aan en vertellen een strofe uit het levensgedicht der bewoners. Veilig ligt het schip in „de Goede Reede", de zee klotst en woedt tegen de borstwering, haar kracht breekt tegen den vuurtoren. Een tweede schild-

dering: De deinende boei op de breede golven. Ruigvol ingehouden kracht, is dit simpel gegeven in rake lijnen, frisch neergestrekten. — Zoo is „de Goede Reede” een fraai voorbeeld van zuiver begrepen en doorwerkte „Landhuisbouwkunst”.

M. VAN DER SCHRIEK

OUWE, VERPLANTE BOOMEN

(HISTORISCH)

DE oude man zuchtte en boog het hoofd Eindelijk was het dan toch werkelijk gebeurd Na langaanhoudend vragen en eveneens lang-weigeren Nu had hij toegegeven aan het zacht-welwillend verzoek van zijn dochter Antje, om bij haar te komen inwonen Mismoedig en ontgoocheld schudde de grijze kerel nogmaals met het hoofd, dat veel pijn moest verdragen om de komende scheiding. . . . Hij begreep heel goed, dat het niet langer ging, zooals nu, zoo hulpbehoevend als hij was. Hij was tegenwoordig immers nauwelijks meer in staat alleen uit bed te stappen Maar o, 't scheiden viel zwaar, vreeselijk zwaar Bijna zestig jaar had hij hier gewoond. Zestig lange, lange jaren lief en leed in deze omgeving gedeeld! Alles was hem zoo vertrouwelijks geworden Als vrienden, waaraan men hecht En nu, nu moest hij heengaan en scheiden Droevig gleden zijn moeë, bijna-half-blinde oogen door 't laaggezolderde vertrek; streelden, liefkoosden ze onbewust elk voorwerp Geen enkele uitgezonderd, want allen waren ze hem lief Daar was nog de gladde, ebbenhouten armstoel met z'n kussens, waarvan er één met lusjes aan de glanzend-gewreven knoppen tegen de leuning hing Hindertje, zijn vrouw, had daar altijd gezeten, soms dicht bij het vuur, als de rheumatiek haar erg plaagde Stil, zonder één woord te zeggen, had hij haar dan over 't dunne haar gestreken Meer had hij niet voor haar kunnen doen! Ze was een goede vrouw voor hem geweest; ze had altijd, zelfs in haar ziekte, braaf voor hem gezorgd, maar hij had niet geschreid, toen ze gestorven was Hindertje had toen immers geen pijn meer Was het zoo niet veel en veel beter? Lang keek de oude man naar 't meubelstuk; het was, alsof hij zich er niet van kon losrukken Er was echter meer, dat hem dierbaar was Daar was de buikige commode, spiegel-glad, met verscheidene goud-glanzende koperen ringen en haar gesneden, rustieke kroon, met daarnaast twee komvormige vazen, die volpropten met knopen, touwtjes, bandjes, garen en ander klein huishoudelijk gerei, dat geen plaats kon vinden en daarin maar gestopt werd Stoelen, standers en een tafel vulden de verdere ruimte. De standers van helder riet, met gele en roode banden om de pooten en overladen met beeldjes en vaasjes en ander ordinaar aardewerk, dat echter in de oogen van den alleenwonende heel mooi was. . . . Zoo ging het ook met de tafel. Alles wat daarop stond was hem lief: die tinnen kraantjes-koffiepot met zijn comfoortje en al de kopjes en schoteltjes Het kostte hem moeite van dit alles te scheiden, evenals van de groote, ouderwetsche hangklok, die dag-in, dag-uit haar harden, regelmatig tik de kamer in sloeg Die zelfde klok hing daar al jaren achtereen, had hij van zijn vader geërfd. Ze had hem vroeger gewekt, als hij naar 't land moest; ze had regelmatig zijn dagen afgemeten, en had hem precies elk uur verteld, dat er weer zooveel tijd was verlopen, toen hij slapeloos in zijn bed lag te woelen, op den avond van den begrafenisdag van Hindertje En nu ging hij dat alles verlaten. . . . 't Was hem, alsof het een droom was; een verschrikke-

Foto Van Oyen

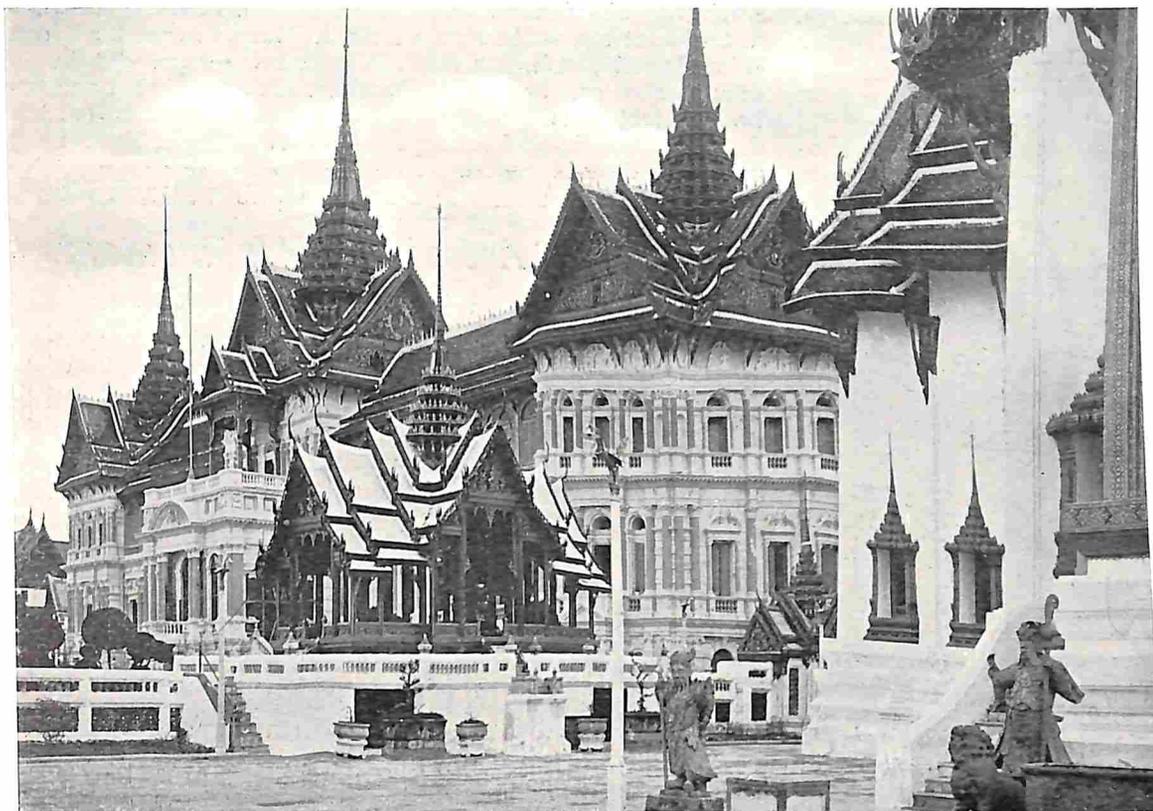
LANDHUIS „DE GOEDE REEDE”. HAL

lijke droom, waaruit hij elk oogenblik kon ontwaken Zou hij nu dan voor altijd wegmoeten, voor al-àltijd? Hij kon het niet begrijpen, hij geloofde het nog niet Maar juist, toen de torenklok, die vlak tegenover het huisje stond, begon te luiden, stond het rijtuig, dat hem kwam halen, voor de deur stil De oude man kreeg het plotsling heel koud Een rilling doorvoer hem, en de afschuwelijke gedachte, dat dat zijn doodsgebeier was, wilde hem niet verlaten Krampachtig grepen zijn ader-blauwe, in-zwakke handen

Foto Van Oyen

LANDHUIS „DE GOEDE REEDE”. TERRAS

BANGKOK. DE TEMPELS BINNEN DE PALEISMUREN

Bangkok, de tempelstad van Achter-Indië

(Vervolg)

HET meest essentieele deel van den Siameeschen tempel is de 'bot', een rechthoekig bouwwerk dat gewoonlijk naar het Oosten open is. Hier verzamelen zich de monniken vier maal per maand voor de publieke confessie, en hier ook hebben zekere ceremoniën plaats, als b.v. de wijdingsplechtigheid. In elken tempel, van eenige beteekenis is deze hal verdeeld in een midden-schip en twee lagere zijvleugels, middels een dubbele rij kolommen of pilaren die dunner worden naar het plafond toe, en waarvan de kapitelen gevormd zijn als lotusbloemen. ☒ Het plafond is gedecoreerd in vergulde motieven tegen een rooden achtergrond en de muren zijn gewoonlijk overdekt met frescos die verschillende episodes uit het aardsche leven van den Boeddha weergeven. De deuren en ramen zijn overdekt met verguldsel of met paarlmoer ingelegd, terwijl zij, aan de buitenzijde, gevat zijn in hout, voorzien van overdadig snijwerk. In het Oostelijk deel van het middenschip verheft zich op een meer of minder prachtvol voetstuk, een reusachtig beeld van den Boeddha in zittende houding. Soms is dit beeld geflankeerd door andere beelden van den grooten Meester, of door de beelden van discipelen die een houding van aanbidding aannemen. ☒ Voor den Boeddha bevindt zich een soort altaar waar de offergaven, bloemen en wierook, der geloovigen gedeponeerd worden. Nog meer naar voren is een soort bank van gesneden en verguld hout, Hierop zit de monnik die de preek houdt en die de Wet van Boeddha aan de geloovigen uitlegt. Van buiten bezien is het meest opmerkelijke detail van de 'bot' het sterk gebogen, concave dak, met de nok die aan de uiteinden licht naar boven is gebogen. De lijn die het driehoekige bovengedeelte van den voorgevel afzet, vertoont het gekronkelde lichaam van

de naga of heilige slang, waarvan de kop gericht is naar het benedengedeelte van het dak en de staart de daklijn afzet. Op die wijze wordt die karakteristieke hoorn der moderne architectuur in Siam en Cambodja gevormd. Het dak is gedekt met geverniste gele of bruine pannen gevat in groene of blauwe pannen of omgekeerd, en het driehoekige bovengedeelte van den voorgevel is gedecoreerd met in hout gesneden motieven tegen een achtergrond van gekleurde stukjes glas. Voor versiering heeft men Brahmaansche godheden, als Indra op de olifant, of Vishnoe op de Garoeda uitgebeeld. Ook deze wijzen op de afstamming van de Khmer gevels, evenals de toepassing van den naga vorm. ☒ Ziedaar een kort overzicht van de voornaamste details van een Siameeschen tempel. In de meeste kloosters vindt men behalve de bot, de verzamelplaats der monniken, waarvan de heilige ruimte is afgezet door steenen, geplaatst aan de acht hoeken, een andere, bijna gelijke constructie, die meer speciaal bestemd is als verzamelplaats voor de leeken en voor het houden van algemeene feesten. Zij wordt genoemd de 'vihara'. Dikwijls is zij ruimer dan de 'bot' en kan daarvan onderscheiden worden door het ontbreken der heilige steenen, de „sema" doch de architecturale details zijn gelijk. 'Bot' en 'vihara' zijn soms op eenigen afstand omgeven door een rechthoekige galerij, een soort van kloostergang die aan de binnenzijde rust op een rij pilaren, terwijl langs den binnenwand Boeddhabeelden zijn geplaatst. ☒ In de onmiddellijke nabijheid der tempels en kloostergangen, vindt men, te midden der tuinen die hen van de buitenwereld afsluiten, andere gebouwen van minder belang, als scholen, bibliotheken en rusthuizen voor reizigers. Het geheele complex met inbegrip van de verblijven der monniken is omringd door een muur. Wat betreft de stoepas en chetiyas die in grooter of kleiner aantal gebouwd zijn om den tempel en in de tuinen, diene het volgende. Oorspronkelijk dienden zij om

KANGKOK. TYPISCHE BANGKOKSCHE KLONG

heilige reliquieën of de overblijfselen van vorsten te bevatten. Doch die men thans ziet in de moderne tempels zijn slechts bedoeld als versiering. ☞ Maar deze details zijn het tenslotte niet, die zoo groote bekoring op den Westerling uitoefenen; veel meer is het de totaal indruk, die imponeert: het sierlijke der daken, de onberispelijke harmonie der pagoden, of, zooals de werkelijke naam is, prachedis en dan ook zeer zeker de geweldige kleurenrijkdom van zoo'n complex tempelgebouwen. De wijze, waarop deze verkregen wordt, werd reeds terloops aangegeven. Tallooze stukjes porcelein worden n.l. in het cement van het muuroppervlak vastgezet en hoewel een dergelijke versieringswijze in zekeren zin eenigszins kinderlijk barbaarsch is, is het totale effect van dien aard, dat men vergeet zich daar rekenschap van te geven. Dan zijn er de tempels, gedekt met warmgeel getinte pannendaken, die onder sommige belichting een goudkleur zeer nabij komen. Verguld en gekleurd glas, en dergelijke vindt ruime toepassing, en wat decoratie betreft is een Siameesche tempel voor den Westerling iets ongekends. Inwendig zijn de muren van de meeste tempels bovendien gedecoreerd met minutieus fijn schilderwerk, terwijl de deuren gemeenlijk schitterende voorbeelden zijn van oud Siameesch lak- en inlegwerk, waarbij dof goud en zwart den boventoon voeren. ☞ En nu is voor den Europeaan, die in de meeste Zuid Aziatische landen kan opmerken, dat daar de inheemsche architectuur vrijwel geheel gedood is, het aantrekkelijke, dat de architectuur hier inderdaad nog leeft, dat zelfs de meerderheid van de tempels in Bangkok niet werkelijk oud zijn, aangezien de stad slechts een anderhalve eeuw geleden werd gesticht na de verwoesting van de oude hoofdstad Ayudhya door de Burmanen. Een jaar of vijftig geleden verkeerde een groot deel der tempels in verval, doch men heeft toen groote sommen besteed om ze te restaureeren, terwijl ook weder nieuwe zijn gebouwd. ☞ Al de tempels zoowel als de priesters, staan onder toezicht van het departement van eeredienst, dat alleen ondergeschikt is aan den koning, die als eenig onafhankelijk regeerend Boeddhistisch vorst den titel draagt van „Verdediger” of feitelijk „Ondersteuner van het Geloof”. ☞ Zooals gezegd, als oudheden kan men deze tempels niet beschouwen. Zelfs thans worden er nog gebouwd, hetgeen er reeds op wijst, dat zij een plaats innemen in het geestelijke leven van het volk. Dit blijkt nog duidelijker als men verschillende van de tempels bezoekt: steeds zal men geel getogade monniken aantreffen en ook kinderen, die op de binnenplaatsen spelen; om kort te gaan, men krijgt den indruk dat de monumenten van den Boeddhistischen eeredienst het volk zeer na aan het hart liggen. Welk een groote plaats het godsdienstige leven in Siam inneemt, blijkt voorts uit het feit, dat elke Siamees verondersteld is gedurende een zekere periode van zijn leven monnik te zijn en de leerstellingen van Boeddhā in praktijk te brengen. Een wet, die dit afdwingt, bestaat niet, doch men mag zeggen, dat het gebruik de wet hier vervangt. Aan den anderen kant is het natuurlijk niet te verwachten dat deze tijdelijke monniken allen strikt hun plichten vervullen; hier en daar wordt de hand gelicht met sommige voorschriften. Bijvoorbeeld wat betreft den plicht, door bedelen in het onderhoud te voorzien. ☞ Hier volgt nog een en ander over enkele tempels mij bekend van eigen aanschouwing. Ik sprak reeds van den tempel van den Emeralden Buddha, die binnen het paleizencomplex ligt. Dan is er de tempel van den slapenden Buddha, waarin een geweldig Buddha-beeld in liggende houding. Deze tempel wordt echter niet erg goed verzorgd, en begint er hier en daar verwaarloosd uit te zien. De bouw werd begonnen in 1793, doch in den loop der jaren werd het gebouwencomplex her-

BANGKOK. AFGODSBEELD IN DEN HOF VAN EEN DER TALRIJKE BOEDDHA-TEMPELS TE BANGKOK

haaldelijk uitgebreid en ook gerestaureerd. Daarnaast maakt Wat Sudat een veel beteren indruk. Deze tempel bezit een bijzonderheid, n.l. het dubbele dak, het eenige, dat in de Siameesche architectuur bekend is. Behalve het hoofdgebouw bevat deze Wat talrijke gangen, waarin Boeddha-beelden in verschillende houdingen en voorts talrijke beelden bij poort- en deur-ingangen.

(Slot volgt)

G. G. VAN DER KOP

Tusschen Auteuil en Ménilmontant

Gare du Nord

IN tegenstelling met de meeste wereldsteden, concentreert Parijs een bijzonder typischen kant van zijn nimmer stokkend leven om zijn stations, vooral om de samscholing van Saint-Lazare, Nord en Est. 't Eerste is grootscheeps opgezet, met electriche treinen, brullende luidsprekers op de drukke uren, en wat niet al; Est, weldra tot dubbelen omvang uitgedijd, is gemoedelijk, ondanks de ongelooftelijke volte soms, heeft iets provinciaals. Maar Nord is groot, hol, zwart, woelig, ouderwetsch; 't weerstaat heldhaftig aan de meest energieke schoonmaakpartijen en moderniseeringspogingen. 't Is zóó antipathiek, dat men er als vaste klant (Nederlander en banlieusard) haast van gaat houden! ☞ De banlieuetreinen geven er nog wel méér karakter aan dan de Pullmans en andere luxueuse verrukkingen. Ze hebben allemaal stoomtractie, net als veertig jaar geleden. „Om strategische redenen”, fluistert men; en ook al gelooft men 't maar half, men troost zich er mee. De wagons hebben gelukkig geen étages, zooals die van het Oosterspoor. Dus heeft men lucht, ook al zit men vastgepropt met z'n vijf-en-twintigen in een derdeklas coupé van tien. 't Publiek is gemengd, weergaloos banaal, maar goedig; 't wordt reeds te lang twee maal daags (minstens!) door elkaar gerammeld om nog veerkracht te hebben. De verplaatsing naar gelukkiger oorden 's avonds, de sjokgang 's ochtends naar kantoor of fabriek, maken 'n deel van 't bestaan uit. Men ziet dagelijks dezelfde lotgenooten. En er ontbreekt me iets, als ik de doelloos bordurende midinette niet zie — sufweg verslindend haar stui-vers roman: *Le Baiser Ardent*, of een van de vijfhonderd-drie-veertig boekhoudertjes, die 's ochtends in den trein-op-gang springen met 'n trench-coat en „l'Auto”. ☞

Zoodra de rijtuigen onder de stationskap zijn worden al die geindividualiseerde reizigers kleurloze middenstof, grauwe massa, Metropolisachtige slaven. En ze zijn nog slechts te verdeelen naar hun verdere richting in drie groepen: loopers, Métroschappen en autobusnummers. Voor lijn V of A R moet men kijven over de volgticketjes; in de ondergrondse sporen wordt men weggepneumatiekt door een kille tunnel. De wandelaars zijn nog het oorspronkelijkst: want zij wagen hun leven onder de open lucht en met den vasten grond onder de voeten. ☞ De banlieusards, de forensen van Parijs, zijn het triomfantelijk product der democratie; nivelleering naar omlaag. De andere zijde van de medaille weerspiegelt zich in de blauwe lakverf der salonrijtuigen. ☞ De boosheid van vele landgenooten haal ik nu op mijn hals: want ik vind niets aan de Étoile der Nord. Je inschepen naar Brussel of Amsterdam, van 'n paar uur maar, in zoo'n weeldevertoon! Welk een wanverhouding tusschen afstand en snelheid! 't Is te gemakkelijk voor zoo'n kippeneind, men eet en drinkt er te veel om even België dóór te pullmannen. Neen, er zijn maar twee treinen, die zich om en bij het Gare du Nord, zonder van schaamte te blozen, kunnen voorbijglijden: de Golden Arrow (niet voor 't reisje naar de kust, maar om de zee er achter, en aan gene zijde daarvan Engeland en wéér verder het vermoe-

EEN OUDE GEWOONTE IN VESTERGÖTLAND. EEN VERGADERING

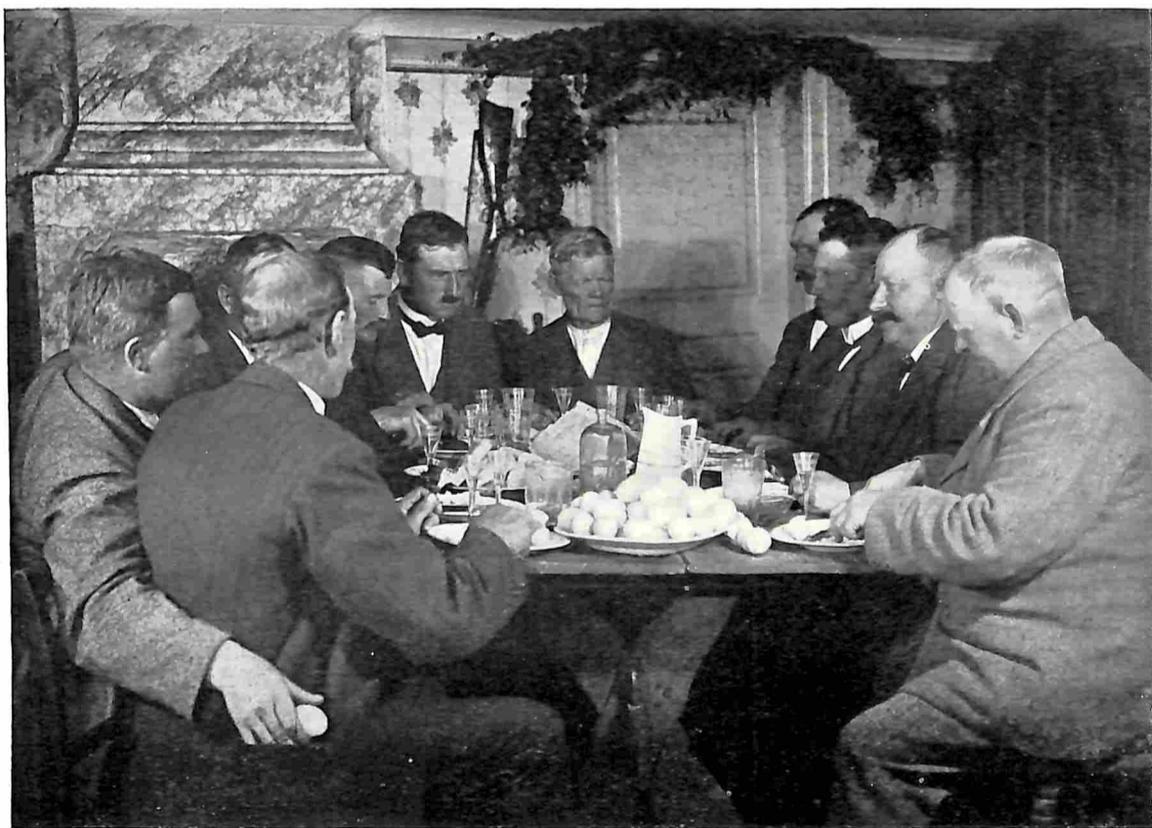
den van het Britsche rijk, Amerika!) en de Nord-Express, die zich om vijftien uur zooveel opmaakt naar Berlijn en Riga of Warschau: een andere wereld! Europa uit, bij wijze van spreken. Ziet de dikke, kaalhoofdige heeren, de groene hoedjes in de hand, zich stram en diep buigen voor de gebontmantelde dames! Onberispelijke controleurs wachten tusschen de koperen leuningstaven der portieren; kleine gloeilampjes lonken tusschen mollige zetels. Als het convoi schier geruischloos wegvloeit, werpt een jonkman hartstochtelijk (tè, om oprecht te wezen) dubbele kushandjes naar een hoogblonde „verschijning”, slank als een barzoi. ¶ Hier is de grens tusschen schijn en wezen moeilijker te trekken; maar het is als een menuet zonder muziek. Door de grauwe, leelijke bevolking, jachterig vroeg, dóód-op in den avond, bruist het leven.

U. H. N.

Een gewoonte uit den goeden ouden tijd. Zooals die niet lang geleden nog in Vestergötland bestond

ER is een tijd waarvan men zegt dat hij oud en goed is en die allerlei deugden moet hebben bezeten, die de tijd van tegenwoordig ten eenenmale mist. Dit is de „goede oude tijd”, die zoiets is als de wijn die lang gelegen heeft — alleen is er dit verschil, dat men van den wijn meestal wel weet hoe oud hij is, terwijl men van den goeden ouden tijd heelemaal niets weet, niet weet wanneer hij begonnen is of wanneer hij is geëindigd. Maar toch schijnt hij bestaan te hebben, tenminste, er zijn verschillende menschen die er van weten te verhalen, niet alleen bij ons, maar ook in andere landen. ¶ Zoo heeft iemand mij, toen ik enkele jaren geleden op een zomer een reis door Zweden maakte en enkele dagen in de stad Gotenburg verblijf hield, daar verteld van een oude gewoonte die eens in Zweden veel meer algemeen is geweest dan het op dat oogenblik het geval was. Het was namelijk de gewoonte die nog in een dorp in Vestergötland — het gewest waar ook de stad Gotenburg in ligt — bestond om enkele keeren in het jaar een vergadering van de aanzienlijke ingezetenen te houden waar dan de dorpsbelangen besproken

verheugenis afgedaan dan werd de vergadering besloten met een gemeenschappelijke feestmaaltijd in landelijken stijl, waaraan de aanzienlijke dorpingen, die juist over wel en wee van hun woonplaats beschikt hadden, in vreugdevolle stemming aanzaten. ¶ Zoo is tot voor enkele jaren in dit Zweedsche dorp, waarvan ik den naam vergeten ben, in Vestergötland een gewoonte in stand gehouden, die uit den Germaanschen voortijd moet stammen, toen onze voorvaderen — onze, aangenomen dat wij allen van vreemde smetten vrij zijn — onder den eikenboom bijeenkwamen om er recht te spreken, de belangen van het volk te behandelen, tot oorlog of rooftocht te besluiten of wat dan ook uit te voeren. Het moet een genoegelijke wijze van dorpsbesturen zijn geweest, het vergaderen rondom den steen op de wegkruising en tot besluit een feestelijke maaltijd. Maar in onzen tijd worden dergelijke dingen, al zijn ze nog zoo oud en goed, eenigszins onmogelijk; de dorpsbevolking breidt zich uit, we worden veel te nauwgezet en wat eens kon is nu onhoudbaar. En of dus de aanzienlijken van het dorp in Vestergötland nog steeds om den steen vergaderen? Waarschijnlijk niet. Volgens mijn zegsman ging deze volkszede een wissen dood te gemoet en omdat het het laatste dorp in Zweden was, waar zij nog in eere gehouden werd, had een instelling als de Zweedsche oudheidkundige dienst — terwille

EEN OUDE GEWOONTE IN VESTERGÖTLAND. DE FEESTMAALTIJD

van de Folklore — van een der laatst gehouden bijeenkomsten een rolprent laten maken. Ik heb hieruit, door zijn bemiddeling, enkele afbeeldingen kunnen krijgen, waarvan men er hierbij twee bewonderen kan. ☞ Wanneer wat ik hier schrijf, gedrukt is en onder de oogen van mijn lezers komt, is misschien ook deze zede in het dorp in Vestergötland reeds afgeschafte en is het niet meer dan een herinnering aan den goeden ouden tijd.

L. W. B. d. H.

Met een Ford zonder papieren in de Fransche Alpen

DE tocht was werkelijk schitterend geweest. In ons veelgemaakte Fordje waren we door de Fransche Alpen naar de Riviera getoerd. We hadden ons veertien dagen gekoesterd in de weelde van de stralende Zuidkust en waren toen over de beroemde „Route des Alpes” naar het heerlijke Chamonix gereden. ☞ Maar — Croesus wist het al — men kan niemand gelukkig noemen vóór zijn dood, zelfs niet een blijmoedig Fordbezitter. Toen we 's avonds in het goede Chamonix een verrukkelijk gelegen hôtél ontdekt hadden,

waar we ons voorstelden, een nieuwen droom van schoonheid tegemoet te gaan, toen kwamen we bij het uitladen van de uitvoerige bagage tot een gruwelijke ontdekking: Mijn actetasch inhoudende al mijn papieren, waaronder pas, nationaliteitsbewijzen triptieken, was verdwenen! ☞ Wat dit betekende, lezer? ☞ Dat ik, als de tasch niet terecht kwam, naar Parijs zou moeten, om te trachten van den Ne-

derlandschen gezant een nieuwen pas los te krijgen; dat ik bij den terugtocht door België een hooge waarborgsom zou moeten storten voor mijn Fordje; dat ik in Nederland 12 % invoerrecht zou moeten betalen; dat ik na afloop van den geldigheidsduur der triptieken in elk geval met den wagen naar België en Frankrijk en zeer waarschijnlijk ook naar Zwitserland en Italië zou moeten rijden om den definitieven uitvoer uit die landen te bewijzen! ☞ Een nachtelijke overdenking bracht aan het licht, dat de tasch bij het innemen van benzine even buiten Grenoble een oogenblik op de treeplank gelegd en daar waarschijnlijk vergeten was. De vraag was nu, hoe lang hij het daar nog zou hebben uitgehouden en of de eventuele vinder hem al dan niet had aangegeven en zoo ja, bij welken autoriteit, bij de Gemeentepolitie, bij de Gendarmerie of aan de Mairie van één der vele dorpen, die aan die eindeloze route liggen. ☞ Er zat niets anders op, dan heel den 197 K.M. langen weg nog eens te rijden. En zoo geschiedde. We deden navraag aan de stadhuizen en gendarmerieën van al de 32 gemeenten, die we indertijd doorgetrokken waren. Al heel gauw kende ik het verhaal van buiten en helaas ook het antwoord, dat steevast luidde, dat het den spreker wel speet, maar dat geen tasch was aangegeven. ☞ De Mairie was, als zijnde het grootste en doorgaans ook het smerigste huis van de plaats, steeds gemakkelijk te vinden. ☞ Eens kwam ik er pardoes in de eetkamer van den concierge terecht. De familie zat juist aan de lunch en zoo kreeg ik een ongezochte gelegenheid om te constateeren, dat zoo'n maaltijd eigenlijk uitslui-

tend uit wijn bestaat. Een anderen keer bevond ik me plotseling in het kantoor van den Gemeentesecretaris. Die troonde temidden van een stoffigen paperassenwinkel, als ge hier te lande alleen bij een opkoper van oud papier aantreft. Tot in de raadszaal toe brachten me mijn nasporingen. De Burge-meester presideerde er — in hemdsmouwen vanwege de warmte — de Vergadering van B. & W. Hij verhief zich bij mijn binnentreden statig van zijn zetel en verklaarde plechtig, dat het hem zeer speet, maar . . . de lezer weet de rest. ☞ Meestal was het stadhuis gesloten en dan moest of de Burge-meester of de Gemeentesecretaris in diens woning opgezocht worden, waarbij dan steeds een hulpvaardige inboorling als gids diende. ☞ Eén Secretaris troffen we op straat aan, winkelende. Het was een eenigszins vierkante oude heer met een langen grijzen baard. Een verschroeide matelot stond achter op een dikken, gebruinden kop, een verkleurd colbertje hing slonzig over zijn gekromden rug en aan een arm had hij een groot ringvormig brood gestoken! ☞ In een ander dorp schiep de onverwachte ontmoeting met den vurig gezochten Burge-meester een zeer bijzondere situatie. Men had ons, op zoek naar zijn woning, een smal laantje ingestuurd. Eén van de eerste huizen moest het zijn. Terwijl we daar rondkeken, zagen

we op een erf, waarbij vergeleken de Haagse aschbelt een lustoordis, een havelooszenarbeider in een mestput scharrelen. We verzochten hem, ons het huis van „Monsieur le Maire” te wijzen, wat ten gevolge had, dat de man met zijn eene hand zijn hoed afnam, zijn andere een paar maal langs zijn buis streek, blijkbaar met de bedoeling er de 't meest op den voorgrond tredende mestkluiten af te vegen en hem ons daar-

CHAMONIX. MER DE GLACE

na joviaal toestak, terwijl zijn vriendelijk lachende mond de gedenkwaardige woorden sprak: „le Maire, c'est moi”! ☞ Intusschen wisten we deze humoristische avontuurtjes maar weinig te waardeeren, want de tasch was en bleef zoek. ☞ In het gloeiende Grenoble beweerde zoowel de Gemeente- als de Rijkspolitie, dat geen tasch was aangebracht. Ik plaatste toen een advertentie in twee kranten, die naar men mij verzekerde, in heel Dauphiné gelezen werden en aanvaardde als een gebroken man den terugweg. Ten einde raad zochten we nog hier en daar aan den kant van den weg op punten, waar we indertijd stil gehouden hadden, naar we meenden. Bob zag de tasch een paar maal duidelijk tusschen de steenen liggen, waarop ik dan terug moest rijden, natuurlijk om te constateeren, dat er zelfs niets lag, dat aan een tasch deed denken. ☞ Zoo kwamen we 's avonds moedeloos te Chamonix aan. Maar toen was de redding niet ver meer. Twee dagen later bracht de post een brief van een werkman uit Grenoble, die de tasch indertijd van den wagen had zien vallen en hem mee naar huis had genomen. ☞ We dronken dien avond champagne en Bob kreeg ijs. Hij vond dat ik jenever nemen moest. Hij had eens gehoord, dat champagne veel alcohol bevat, maar daarin door jenever nog overtroffen wordt en meende, dat bij zoo'n bijzondere gelegenheid het beste nog niet goed genoeg was. ☞ Den volgenden dag waren we al vóór twaalfen in de Rue J. J. Rousseau te Grenoble, waar de eerlijke vinder woonde en ons al opwachtte. Hij liet ons een krant zien, waarin de politie in de rubriek gevonden voorwerpen ook mijn tasch

had doen opnemen, dezelfde politie, die me bezworen had, dat er geen tasch gevonden was. Wie spreekt daar van Fransche zorgeloosheid? ☼ Ge kunt u het weerzien voorstellen, lezer? We omklemden de tasch om beurten en nu nog wordt zij in ons gezin als heilige poesaka vereerd. M. J. STIJGER

DE TIEN DIENAREN

Vrij vertaald naar het Zweedsch

VELE jaren geleden woonde in Gullbjers een boerenfamilie, die een dochter had, die Elsa heette. Daar zij het eenigste kind was, werd zij op allerlei manier vertroeteld, de ouders deden alles om aan haar minste wensch te voldoen. Zoodra zij groot was geworden, werd zij naar de stad gezonden om naaien te leeren en wat stadsmanieren te krijgen, maar wat zij daar leerde was zich mooi te kleeden en, meer dan ooit, huiselijke bezigheden te verachten. ☼ Toen zij 19 jaar was geworden kreeg zij een arbeidzamen en degelijken eerlijken boer tot vrijer, een zekeren Gunnar uit Fridarve en na eenige maanden waren deze twee, man en vrouw. ☼ In het begin was alles blijheid en vroolijkheid voor Elsa, maar weldra

begonnen haar de huiselijke bezigheden te vervelen. ☼ Opeen morgen vroeg, juist voor Kerstmis, was het vol leven en bedrijvigheid op Gunnarshoeve. Nauwelijks was Elsa opgestaan, of de knecht Olle kwam met groote stappen binnen en vroeg: „Heeft de juffrouw den zak met eten al klaar, want wij moeten weg naar het bosch, als wij vóór den avond met de wagen vrachten met hout thuis willen zijn.” ☼ „Juf-

frouw het brooddeeg rijst! Wilt U even komen!”, riep een der dienstmeisjes in de deur. ☼ Slager Zakris, die reeds een groot varken en een paar biggen had geslacht, kwam juist aanloopen om haar inlichtingen te vragen, toen de oude Brita binnen kwam vliegen en graag eenige kaarsen wilde hebben en ten slotte kwam Gunnar zelf, slecht geluimd omdat de knechts nog niet naar het bosch hadden kunnen gaan. ☼ „Moeder zaliger,” zei hij met vriendelijken ernst, „maakte altijd alles den avond van te voren klaar. Ik heb het je al dikwijls gevraagd, Elsa, dit ook te doen als de mannen naar buiten moeten. En dan, berg het spinnewiel niet op, liefste, er zijn nog maar eenige ellen laken over, er mag in een nieuw huis geen gebrek aan linnengoed zijn.” ☼ Nu was het gedaan met Elsa's geduld. Driftig vloog zij de keuken uit naar de woning, sloeg de deur hard achter zich dicht, zoodat ze in het slot vloog en wierp zich heftig weenend op de sofa. „Neen,” riep zij uit, „dat houd ik niet uit, wat een slavenleven! wie had ooit gedacht, dat Gunnar mij alleen als vrouw wilde hebben om te sjouwen en te werken. . . . O! wat ben ik ongelukkig! Is er dan niemand die mij, arme vrouw kan helpen en troosten!” ☼ „Dat kan ik,” hoorde zij een ernstige stem zeggen en voor haar stond een oude man met sneeuw witte haren en een breedgeranden hoed op het hoofd. ☼ „Schrik niet,” ging hij voort, „ik kom om je bij datgene te helpen, wat je zoo juist wenschte. Mijn naam is Hobergman. Ik ken je familie

tot het tiende en elfde geslacht. Het was je stamvader, die mij vroeg peetoom te worden van zijn eerstgeborene. ☼ Ik kon niet op het doopmaal komen, maar ik gaf een eervol doopgeschenk, want ik wilde in geen geval de minste zijn. Het zilver, dat ik toen schonk, bracht geen zegen aan, want dat voedde hoogmoed en luiheid. De rijkdom is reeds lang uit je familie verdwenen, maar de hoogmoed is niet weggegaan. Toch wil ik je helpen, want in den grond van je hart ben je goed en bescheiden. Je beklagt je over het vervelende leven dat je lijdt, dat komt omdat je niet geleerd hebt te werken, je bent het niet gewoon en voelt je nu ongelukkig. Maar ik zal je tien gehoorzame dienaren geven, die je tot hulp zullen zijn en je trouw zullen bijstaan in je bezigheden.” ☼ Toen schudde hij met zijn mantel en tien kleine lustige kereltjes dansten er uit en begonnen de kamer op te ruimen. „Reik mij je vingers,” beval de oude man. ☼ Bevende strekte Elsa haar handen naar hem uit, waarop de oude man zei:

„Duimelot, Likkepot, Langejaap, Vingerling, Kleine ding; . . .

Vooruit allemaal op je plaats!” In een oogwenk verdwenen de dienstknechten in Elsa's vingers en ook de oude man was weg.

☼ De jonge vrouw zat nog langen tijd naar haar handen te kijken, maar zij eens voelde zich een zonderlingen lust tot werken. ☼ „Hier zit ik te droomen!” barstte zij uit met ongewone opgewektheid, en vlugheid, en het heeft al zeven uur geslagen. Daar in de keuken wachtten zij allemaal op mij” . . . en Elsa haastte zich orde te brengen in het werk. ☼ En niet alleen diendag, maar alle dagen ging zij naar

haar bezigheden als naar een partij. ☼ Niemand wist wat er gebeurd was, maar allen verwonderden zich over die plotselinge verandering. Niemand was echter blijder en vroolijker dan de huisvrouw zelf, voor wie werken nu een behoefte werd en onder wier handen een groote welstand opbloede in dat lieve eigen tehuis. A. N. T.

NACHTCACTUS

Stil, bij de zilvren vuren van den nacht,
Heeft zij haar teedren bloei aan d'aard geschonken,
Geen zonnegoud heeft in haar kelk geblonken,
Geen menschenoog zijn zachten groot gebracht.

Een donkre vlinder, van haar adem dronken,
Verliest zich in haar tooverzoete pracht —
Doch vóór de lichtgewiekte morgen lacht
Is zij voorgoed in d'eeuwigheid verzonken.

Zóó bloeit ver van der dagen wilden stroom
In 't eenzaam menschenhart een witte droom,
Eén enkle nacht, die al haar weelde draagt,
Doch vóór de zon ter blanke kimme daagt,
Vóór 't wiekslagruischen van den luiden morgen
Is zij voorgoed in d'eeuwigheid verborgen.

R.

CHAMONIX. DE MONT-BLANC, GEZIEN VANAF LA FLEGÈRE

Het verhaal van een wraakneming

2)

DOOR K. KIKUCHI

Vertaald door J. B. SNELLEN EN J. KUMAKURA

(Vervolg)

IN Ajigawa aangekomen, nam hij zijn intrek in een scheepshotel en ging de stad Osaka bekijken. Hij liep door de drukke straten, alleen met het doel om zijn vijand op te sporen. ☞ Nauwelijks een maand later bezocht Hachiya de mooie tempels van Kyōto en liep door de drukke straten van Muro-machi en Karasumaru. Alle dagen liep hij talloze keeren over de Shijō-, Gojō- en Sanjōb-ruggen over de Kamogawa. Hij luisterde naar de fluiten en trommels van allerlei kluchtspelen. Maar zoomin in de beroemde plaatsen als te midden van de bouwvallen van Kyōto was de vijand te vinden. Gion, Shimabara en Shijō-Nakajima, waar de vijand niet was, waren voor hem vervelende, saaie plaatsen. ☞ Op een morgen in 't begin van den zomer, toen het jonge groen helder frisch begon uit te spruiten, verliet hij de hoofdstad en ging op weg naar Yedo. ☞ Hij wandelde over Otsuen vond bij het bruggehoofd van Seta een theehuis waar hij zijn middagmaal kon gebruiken. Het was nog geen 12 uur, maar hij had dorst en kreeg zin om te gaan rusten. Hij at het beroemde gerecht uit die streek, funazushi ¹⁾. Terwijl de meisjes van het theehuis buiten een vrolijk gesprek voerden, zat hij alweer met gevouwen armen te denken hoe hij 'zijn vijand zou ontdekken. Toevallig werd zijn opmerkzaamheid getrokken door het feit dat ergens woorden in zijn eigen Sanukidialect gesproken werden. Eene lichte ontroering greep hem aan en hij wendde zijn hoofd in de richting van dat geluid. De stem kwam uit een afgescheiden kamer die uitzag op het Biwa-meer. De wijze van spreken was ongetwijfeld die van een bushi ²⁾. ☞ Een bushi met het dialect van Sanuki, dat was één van de voorwaarden waar de vijand, dien hij zocht, aan moest voldoen! Zonder dat hij het wist trok hij het zwaard Sukesada wat naderbij. ☞ Maar juist op dat oogenblik kwam de bushi, met veel lawaai en standjes gevend aan de meisjes, de afgescheiden kamer uit en trad het theehuis binnen. Terwijl de bushi, die tamelijk aangeschoten was, met den bijzonderen gang, een dronkaard eigen, naar buiten wou gaan, zag hij plotseling Hachiya in het gezicht. In het hart van den bushi broeide eene lichte onwillendheid. ☞ „Wel heb ik ooit van mijn leven, jeugdige Samurai, het lijkt wel of je op je eerste reis bent, ha, ha, ha...!” en hij lachte Hachiya uit. Hachiya stond even verbluft, maar, zich oprichtend, keek hij den bushi strak aan. ☞ Hij was niet uitgegaan om dézen bushi te haten. Hij had uitstekende jukbeenderen en een haviksneus. En zijn kwaadwillige oogen wekten bij Hachiya gevoelens van afschuw. Hij dacht dat het goed zou zijn als zo'n man zijn vijand was, of nog beter, als deze man Maegawa Magobei was. En werkelijk, zijn spraak wekte zijn achterdocht op. Hij werd bezielde door eene ijsskoude vastberadenheid en besloot den bushi uit te hooren. Hij antwoord-

de dus beleefd: „Inderdaad, dit is mijne eerste reis en daarom nog wat ongewoon”. ☞ „Met je houten zwaard op schouder lijk je wel een dolende ridder, gebruik je het wel eens?” De bedoeling om den zwakkeren Hachiya te blijven plagen was duidelijk. ☞ Maar Hachiya wilde weten wie de man tegenover hem was en bedwong opnieuw zijn toorn. ☞ „Ik merk dat U uit Sanuki komt”, begon hij. ☞ „Ik ben de Ikoma

rōnin ¹⁾, ik heb iemand vermoord, ben het land uitgegaan, heb vijanden, maar mijn hoofd zit nog op mijn romp, al heb ik den vader verslagen; het lijkt wel of de tegenwoordige jongelui zitten te suffen. Werkelijk, de wereld is in groote rust, ha, ha, . . .” en hij lachte op een manier om alle menschen die vijanden hebben, beschaamd te maken. ☞ „Als dat zoo is, dan is hij misschien wel mijn vijand, die een valschen naam draagt”, dacht Hachiya. En de belediging aan het adres van alle menschen die uitgaan om hun vijand te verslaan, deed zijn bloed koken. Hachiya was te jong om nog langer de noodige kalmte te bewaren. Hij keek den man tegenover hem strak aan, onverschrokken en met schitterende oogen. ☞ „Ha, ha, terwijl je mij zoo staat aan te kijken, word je bleek, heb jij soms ook een vijand? Ha, ha, ha, . . ., met zulke dunne armpjes kan je zelfs geen hond slaan, laat staan een vijand”, en dit zeggende lachte de bushi overluid, zich blijkbaar verlustigend in het maken van schampere opmerkingen. ☞ Dit was Hachiya te machtig. Hij vergat, dat zijn lichaam niet aan hem toebehoorde, maar aan zijn wraak, want den man nauwkeuriger opnemend, had Hachiya gezien dat deze zijn vijand Magobei niet kon zijn, omdat de vlek op zijn rechterwang ontbrak. Omdat hij nog jong was en weinig zelfbeheersching had, kon hij, trillend van woede, zijn hart niet in bedwang houden. Hij sprong op, met 't zwaard in zijn linkerhand, en schreeuwde: „Wat, zou ik geen hond kunnen doodslaan, zal ik je dat eens laten zien?” Hij beefde van opwindning. De bushi, die dacht dat Hachiya van vrees beefde, lachte opnieuw. „Dat is grappig! Wil ik je dat eens laten zien?” en dit zeggende ging hij met waggelende schreden het theehuis uit en de straat op, en ontblootte krachtig een lang recht zwaard. ☞ Hachiya, zooals te verwachten was, hield het hoofd koel. Hij legde zijn bundeltje op den rand van de veranda neer, bond zijne stroosandalen beter vast, maakte de greep van het zwaard Sukesada vochtig, trok 't ineens uit de scheede en rende op zijn tegenstander af. ☞ Eerst pareerde de bushi glimlachend, maar toen Hachiya er met zijn lange zwaard duchtig op los sloeg, schrok hij hevig. Hij schrok, ziende dat de punt van het zwaard van dien jongeling al te scherp was en al te dicht bij hem kwam. Hij begon spijt te

krijgen van zijn onvoorzichtigheid. Maar dat besef kwam te laat. Hij geraakte hoe langer hoe meer in een onvoordeelige positie. Door de slagen van Hachiya werd hij hoe langer hoe meer naar de leuning van de Seta-brug gedrongen en weldra was er geen ruimte meer om achteruit te gaan. Hij voelde dat zijn leven in gevaar was en wilde vluchten door zich over de brugleuning in de rivier te werpen.

„BIG TREE” IN ZUID-CALIFORNIE

1) funazushi = een rolletje rijst met visch, funa, eene soort karper, er op.
2) bushi = samurai, krijgsman.

1) rōnin = zwervende samurai zonder meester.

(Wordt vervolgd)